

Partssamarbeid og rolleavklaring

—

Lisbeth Øyum
Seniorforsker SINTEF
Kontakt: lisbeth.oyum@sintef.no

Den norske arbeidslivsmodellen

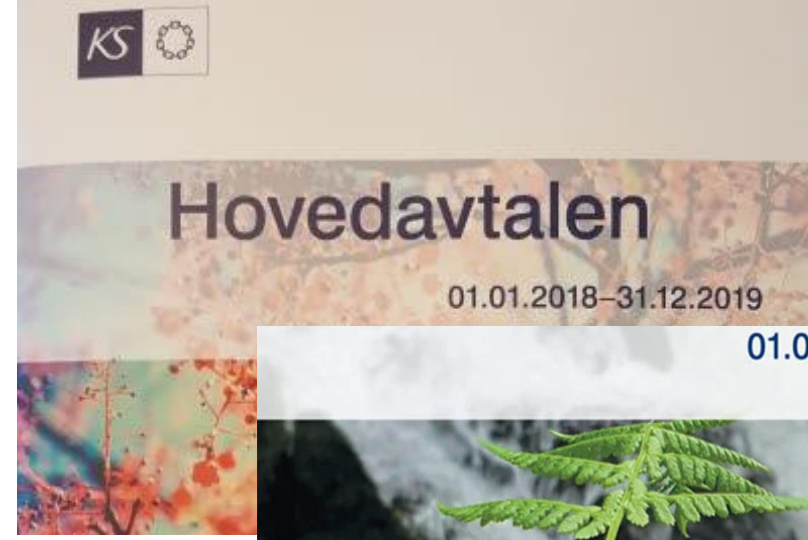
- Trepartssamarbeid
- Aktive statlige bidrag for å sikre enighet mellom partene i arbeidslivet
- Sterke kollektive aktører
- Nasjonale og kollektive avtaler
- Lov og avtalefestede rettigheter
- Forventning om i det minste tilfredsstillende maktfordeling mellom ledere og ansatte på alle nivå

Den norske samarbeidsmodellen

- Topartssamarbeid på arbeidsplassnivået
- Grunnleggende representativ medbestemmelse:
  - Innflytelse gjennom ansattes representanter i styrende organ
- Kollektiv direkte medvirkning fra alle i organisasjonen:
  - Ansattes medvirkning i daglig arbeid
- Uregulert, utvidet partssamarbeid:
  - Tillitsvalgte og ledere samarbeider mer enn det lov- og avtaleverket pålegger de (Øyum m.fl 2010)

Øyum, L., Finnestrand, H. O., Johnsen, E., Lund, R., Nilssen, T., & Ravn, J. E. (2010). PALU. *Utvikling og praktisering av den norske samarbeidsmodellen.*

Innspill til IA-avtalen

Prosjektet har hatt som mål å fremskaffe kunnskap om hvordan det forebyggende arbeidsmiljøarbeidet praktiseres i virksomheter innenfor de store hovedavtaleområdene og hvilken rolle og plass partssamarbeidet har i dette arbeidet

Hva er godt forebyggende arbeidsmiljøarbeid, og hvordan kan partssamarbeid bidra til dette?

2018-00851 - Åpen

Rapport

Partssamarbeid og forebyggende arbeidsmiljøarbeid

Hva er et godt forebyggende arbeidsmiljøarbeid og hvordan bidrar partssamarbeidet til dette?

Forfattere

Marte Pettersen Buvik
Sylvi Thun
Lisbeth Øyrum

SINTEF Digital

Organisasjon og produksjonsledelse

2018-10-08

Lederrollen i partssamarbeid om arbeidsmiljø

Partssamarbeid kan ikke brukes som "abdisering": Lederen har hovedansvaret for arbeidsmiljøtilstanden

Bruke makt og innflytelse til å prioritere tiltak

Høy anerkjennelse av TV og VO og den gjensidige avhengigheten mellom rollene- rollene har ulik "tilgang" til ansattes arbeidshverdag

Ser på tillitsvalgte som en kvalitetssikrer og kompetanseressurs - øker den samlede ledelsesressursen

Lederen må bygge varige strukturer for partssamarbeid om arbeidsmiljø (f eks HMS-utvalg, utvidet ledergruppe på saker) for å redusere avhengigheten av enkeltpersoner

Lederen må være en formidler og rollemodell for en lærende arbeidskultur - krever selvrefleksjon

Balansegang mellom individ og organisasjon - lederen må evne å løfte blikket

Tillitsvalgtsrollen i partssamarbeid om arbeidsmiljø

Bindeledd mellom ansatte og ledere som både skal trygge den enkelte medarbeider og den kollektive arbeidsplassen - forebyggende arbeidsmiljøarbeid krever et kollektivt blikk

Tar en aktiv, utviklingsorientert og strategisk rolle - men dette fordrer kompetente og informerte tillitsvalgte

Tillitsvalgte er også ledere i arbeidsmiljøarbeidet

- Tillitsvalgte har andre innfallsvinkler. Beslutninger er kvalitetssikret gjennom ledelsens tilgang til 'motargumenter'

Tillitsvalgte ansvarliggjør og motiverer ansatte i utvikling av egne arbeidsmiljø

- "Korrigerer" ansatte når det gjelder rettigheter vs plikter
- Motivere ansatte til å delta i utviklingsarbeid (be om innspill på saker, deltagelse på strategisamlinger)

Driftnære plasstillitsvalgte – TV må ha tilgang til medlemmene sine og prioritere å være "lyttepost" og i dialog med ansatte for å kunne ta en aktiv rolle i forebyggende arbeid

En strategisk utviklingsrolle på et kollektivt nivå krever samarbeidende tillitsvalgte på tvers av fagforeninger

Assosiasjoner med ordet verneombud

Gnager

Slåsskjempe

Meningsbærer

Varsler

Buffer

Forbilde

Pådriver

Vaktbikkje

Rapportør

Samtalepartner

Djvelens advokat

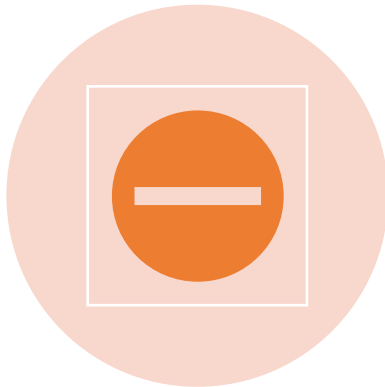
Grensesetter

Samarbeidspartner

Verneombudsordninger der den ikke fungerer

(NOU 2010:1)

Verneombud blir ikke tatt
med i HMS-arbeid

Får ikke tilstrekkelig
informasjon

Blir uteglemt i
medvirkningsprosesser, i
motsetning til tillitsvalgte

Verneombudsrollen i arbeidsmiljøarbeidet

Partssamarbeid med verneombudene – en del av partsteamet om arbeidsmiljø

Påse at det er struktur i arbeidsmiljøarbeidet, men tar også en aktiv og utviklingsorientert rolle

Gjør seg synlig for de ansatte, og tydeliggjør hva rollen innebærer

- Positiv rollemodell (f eks ved organisasjonsendringer)
- "Oppdra" ansatte i medvirkningsplikten, ikke dyrke en rettighetskultur
- Skape trygghet for at det er greit å si ifra
- Bidra ute i organisasjonen for oppfølging av arbeidsmiljøtiltak

Nøytralitet - være bevisst på å balansere perspektivene til arbeidstaker og arbeidsgiver

En driftsnær verneombudsrolle - lokale verneombud vet hvor "skoen trykker"

Strukturendringer kan utfordre praksisnære verneombud

Introduksjon til gruppeoppgave 2

Om samarbeid
Om å støtte hverandre
Om å spille hverandre gode

Hva er dine behov?

Gruppeoppgave 2:

Partssamarbeid for et bedre arbeidsmiljø.

TID: 20 minutter

Fasilitator: IA-rådgiver

Referent: Velg en i gruppen som tar notater, og hvem som skal presentere etterpå.

Hensikt med oppgaven:

Reflektere over hvordan partssamarbeidet bidrar positivt og hvordan dere kan spille hverandre gode. Synliggjøre (nye?) områder hvor samarbeidet kan styrkes.

Resultat av oppgaven:

Dere skal ha skrevet ned 2-3 punkter på hvilke situasjoner dere trenger å støtte hverandre mer, og eksempler på hva hver part selv bidrar med til å skape et godt arbeidsmiljø.

Gjennomføring

Når, eller i hvilke situasjoner trenger du som leder, tillitsvalgt eller verneombud støtte og hjelp fra de to andre partene?

Ta kun tak i den rollen som du har. Du har 5 minutter på å notere deg ned noen tanker.

Del dine erfaringer med resten av gruppen. 15 min

Notatark til referent og samtalekort til fasilitator

Notatark til referent. Gruppeoppgave 2

Leder

[skriv ned eksempler som gis]

Som **leder** trenger jeg hjelp fra:

tillitsvalgt når

verneombud når

Notatark til referent. Gruppeoppgave 2

Verneombud

[skriv ned eksempler som gis]

Som **verneombud** trenger jeg hjelp fra:

leder når

tillitsvalgt når

Notatark til referent. Gruppeoppgave 2

Tillitsvalgt

[skriv ned eksempler som gis]

Som **tillitsvalgt** trenger jeg hjelp fra:

leder når

Verneombud når

Samtalekort til gruppeoppgave 2

<navn>? I hvilke situasjoner trenger du som <leder> støtte /hjelp fra tillitsvalgt og / eller verneombud?

«På hvilken måte vil et godt partssamarbeid påvirke arbeidsmiljøet?»

«Opplever du at det er hindere for at du skal få bidratt på en konstruktiv måte med gode forebyggende tiltak på deres arbeidsplass?» Hvis ja – utdypes.

«Hva skal til for å overkomme hinderet?»

Notatark til deltager

Notatark til deltager

Leder

Jeg trenger hjelp fra
tillitsvalgt i situasjoner
som.....

Jeg trenger hjelp fra
verneombud i situasjoner
som.....

Tillitsvalgt

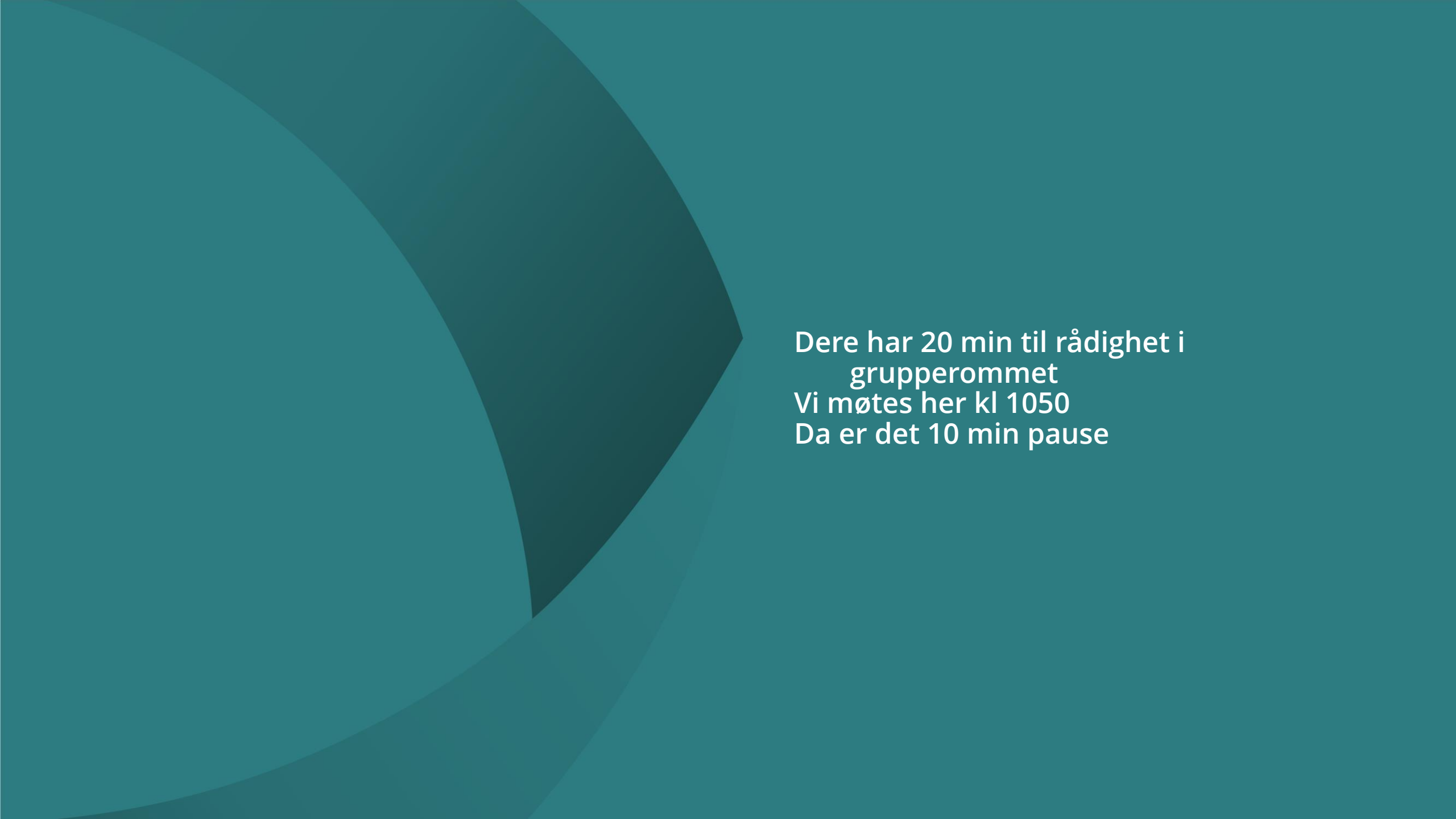
Jeg trenger hjelp fra leder i
situasjoner som.....

Jeg trenger hjelp fra
verneombud i situasjoner
som.....

Verneombud

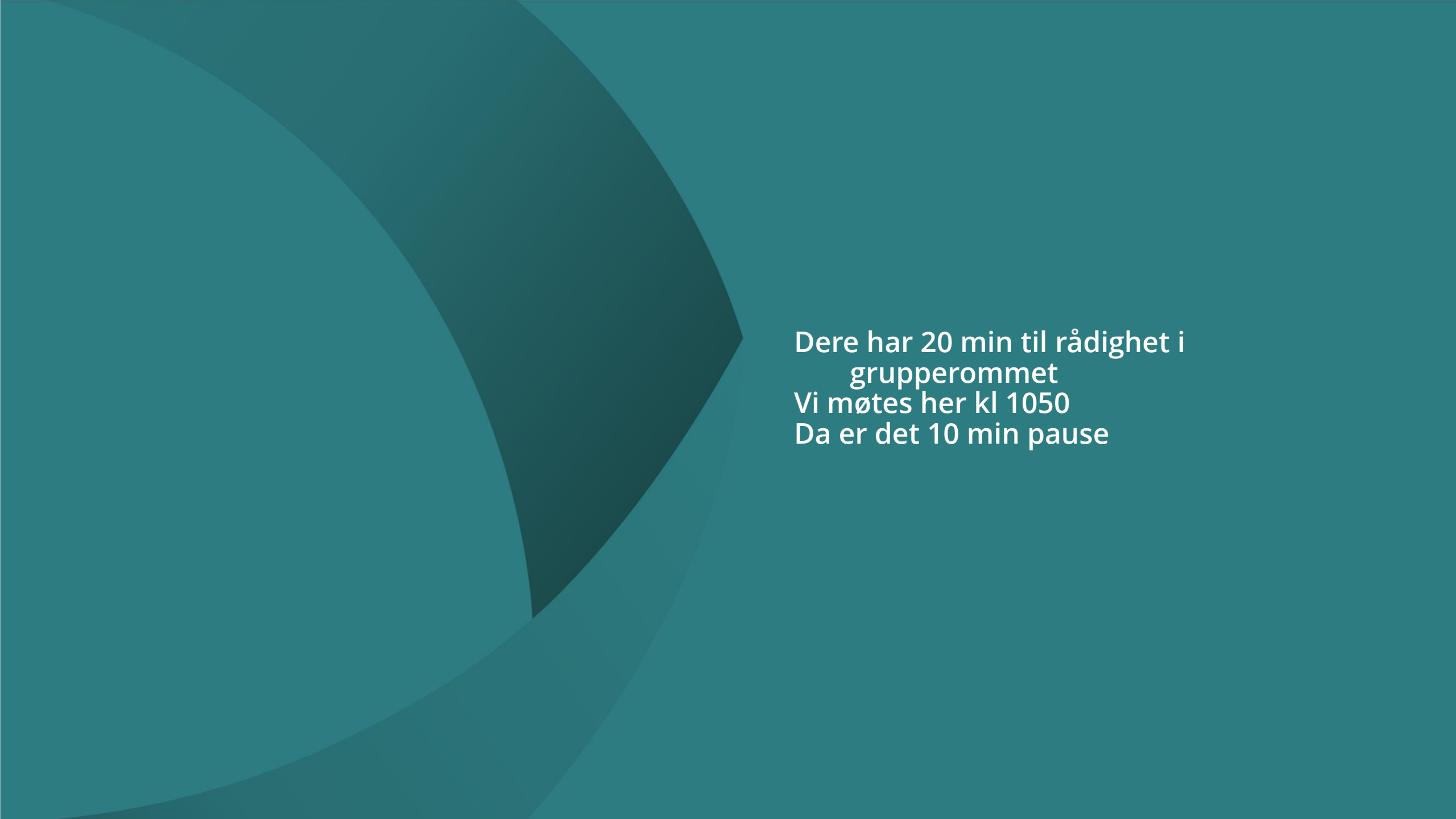
Jeg trenger hjelp fra
tillitsvalgt i situasjoner
som.....

Jeg trenger hjelp fra leder i
situasjoner som.....

Dere har 20 min til rådighet i
grupperommet
Vi møtes her kl 1050
Da er det 10 min pause

Dere har 20 min til rådighet i
grupperommet
Vi møtes her kl 1050
Da er det 10 min pause